

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

N A C R T

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU, S KONACNIM
PRIJEDLOGOM ZAKONA

Zagreb, studeni 2004.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

I USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. i članku 56. stavku 1. Ustava Republike Hrvatske.

II OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE CE PROISTECI DONOŠENJEM ZAKONA

1. Ocjena stanja

Zakon o mirovinskom osiguranju – ZOMO ("Narodne novine", br. 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03 i 30/04), kojim je uređeno obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti u Republici Hrvatskoj primjenjuje se od 1. siječnja 1999. Od tada do danas, došlo je do znatnih promjena u zakonodavstvu o mirovinskom osiguranju, što je rezultiralo time da je hrvatsko mirovinsko osiguranje danas uređeno još i Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja ("Narodne novine", br. 147/02 i 175/03) i Zakonom o prikupljanju podataka po osiguranicima o obveznim doprinosima, porezu na dohodak i prirezu porezu na dohodak ("Narodne novine", br. 114/01 i 153/02) te propisima za njihovu primjenu. Osim toga, u njegovoj provedbi, osim Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, sudjeluju i Porezna uprava (uplata doprinosa) i Središnji registar osiguranika – REGOS (evidentiranje podataka).

U provedbi ovako složenog mirovinskog osiguranja u međuvremenu se pojavila potreba za preispitivanjem nekih odredaba ZOMO, radi njihovog usklađivanja s potrebama prakse, kao i potreba za mijenjanjem nekih njegovih odredaba radi usklađivanja s Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja, osobito nakon izmjena toga Zakona zbog izmjena zakonodavstva o porezu na dohodak.

Sve navedene izmjene imaju za svrhu poboljšanje odnosno usklađivanje zakonodavstva, bez mijenjanja (proširivanja odnosno sužavanja) dosadašnje razine prava iz mirovinskog osiguranja.

2. Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom

Prije svega, predloženim Zakonom odredbe ZOMO uskladile bi se sa izmjenama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja. Ovo usklađivanje obuhvata:

- osiguranike kod inozemnih predstavništava, organizacija i fizickih osoba u Republici Hrvatskoj;
- osiguranike kod inozemnih pravnih i fizickih osoba koje nemaju registrirano sjedište u Republici Hrvatskoj;
- osiguranike, izaslane radnike na radu u inozemstvu i osobe na radu u hrvatskom diplomatskom ili konzularnom predstavništvu u inozemstvu;
- osiguranike, osobe koje prema posebnim propisima pružaju pomoć i njegu HRVI iz Domovinskog rata;

- osiguranike, osobe koje ostvaruju prihod od samostalne djelatnosti, a do sada nisu bile obuhvacene obveznim mirovinskim osiguranjem;
- obvezno osiguranje za slucaj ozljede na radu redovitih ucenika i studenata, a za vrijeme rada preko posrednika za njihovo povremeno zapošljavanje;
- poboljšanje dosadašnjih odredaba o obveznom osiguranju osoba koje su obuhvacene tim osiguranjem u sklopu neformalnih oblika rada;
- izracun mirovine u skladu s najvišom osnovicom za obracunavanje i placanje doprinosa za mirovinsko osiguranje, i
- suradnja nadležnih tijela i razgranicavanje nadležnosti u postupku kontrole obracuna i uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje i u postupku ostvarivanja prava iz toga osiguranja, te odgovornost za tocnost podataka na kojima se zasnivaju prava.

Osim toga, a u skladu sa naknadno donesenim Zakonom o poljoprivredi ("Narodne novine", br. 66/01 i 83/02) i Zakonom o pravnom položaju vjerskih zajednica ("Narodne novine", br. 83/02) redefinirali bi se dosadašnji osiguranici, te obveznost za njihovo mirovinsko osiguranje uskladila sa navedenim zakonskim odredbama.

Nadalje, novim Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za slucaj nezaposlenosti ("Narodne novine", br. 32/02, 86/02, 114/03 i 151/03) promijenjeni su uvjeti za evidenciju nezaposlenih, što je uvjetovalo i potrebu odgovarajucih izmjena ZOMO.

Konacno, u praksi primjene postojećeg mirovinskog sustava pojavila se potreba za posebnim odnosno drukcijim uređivanjem nekih odredaba ZOMO. To se odnosi osobito na:

- otvaranje mogućnosti za osiguranike da prethodno kompletiraju podatke o stažu osiguranja i placi, čime bi se skratio postupak za ostvarivanje prava na mirovinu,
- preciznije određivanje place odnosno naknade koje se uracunavaju prigodom određivanja mirovine,
- pravo na mirovinu osiguranika osiguranih u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje krace od pet godina i članova njihovih obitelji,
- uređivanje nadležnosti i postupka za prijavu na mirovinsko osiguranje prema mjestu rada i odjavu osiguranja, kao i nadležnosti za rješavanje žalba u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja primjenom međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju,
- racionalnije uređenje postupka za ostvarivanje prava na temelju invalidnosti, te druga pitanja kojima se poboljšavaju postojeće odredbe ZOMO.

3. Posljedice koje ce proisteci donošenjem Zakona

Donošenjem ovog Zakona odredbe ZOMO uskladit ce se sa Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja, te stvoriti uvjeti za ucinkovitiju provedbu sustava mirovinskog osiguranja u ovome dijelu mirovinskog sustava, te urediti odnosi i suradnja između tijela koja sudjeluju u toj provedbi.

Pri tome krug osiguranika obuhvacenih obveznim mirovinskim osiguranjem bit ce bolje ureden (i proširen), što bi trebalo povoljno utjecati i na naplatu doprinosa za to osiguranje, s jedne strane, te efikasnost u ostvarivanju prava iz mirovinskog osiguranja, s druge strane.

Osim toga, izvršit ce se uskladiavanje s zakonodavstvom iz drugih oblasti, koje utjece na zakonodavstvo o mirovinskom osiguranju (poljoprivreda, vjerske zajednice,

zapošljavanje) i poboljšati odredbe ZOMO, sa svrhom učinkovitije provedbe dijela mirovinskog sustava koji je njime ureden.

Donošenje ovoga Zakona neće utjecati na razinu prava, koja se ostvaruju na temelju ZOMO.

III OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu predloženog Zakona nisu potrebna posebna sredstva iz državnog proračuna.

IV PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

U postupak donošenja po hitnom postupku upućen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja. Kako se određene izmjene tog Zakona odnose i na područje mirovinskog osiguranja koje je uredeno Zakonom o mirovinskom osiguranju, nastala je potreba da se odgovarajuće odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju usklade sa predloženim izmjenama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja koji bi trebao stupiti na snagu i primjenjivati se od 1. siječnja 2005.

U cilju cjelovite uskladenosti materije oba zakona i jedinstvene primjene od 1. siječnja 2005. predlaže se donošenje Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, s Konacnim prijedlogom zakona po hitnom postupku.

V TEKST KONACNOG PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

Tekst Zakona dan je u obliku Konacnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, s obrazloženjem.

VI TEKST ODREDAVA VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU

Uz Konacni prijedlog zakona prilažu se odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju koje se mijenjaju ili dopunjuju.

KONACNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Clanak 1.

U Zakonu o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", br. 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03 i 30/04) u clanku 10. stavku 1. tocka 4. mijenja se i glasi:

"4) hrvatski državljani koji su zaposleni kod inozemnih organizacija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje ne uživaju diplomatski imunitet (strano predstavništvo, međunarodna organizacija i ustanova), kod inozemnih fizickih osoba s prebivalištem ili sjedištem u Republici Hrvatskoj ili kod diplomatskih misija i konzularnih ureda strane države te međunarodnih organizacija ili predstavništva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji uživaju diplomatski imunitet, ili u osobnoj službi kod stranih državljana, ako međunarodnim ugovorom nije drukcije određeno,"

Iza tocke 5. dodaje se tocka 6. koja glasi:

"6) izaslani radnici koji za poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj obavljaju poslove u drugoj državi te osobe na radu u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske u inozemstvu."

Iza stavka 2. dodaje se stavak 3. koji glasi:

"(3) Obvezno su osigurane osobe koje pružaju pomoc i njegu hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata i koje za taj rad primaju naknadu prema posebnim propisima."

Clanak 2.

U clanku 11. tocki 4. na kraju recenice umjesto tocke stavlja se zarez i dodaje se tocka 5. koja glasi:

"5) osobe koje ostvaruju prihod i upisane su u registar obveznika poreza na dohodak od samostalne djelatnosti, a nisu osigurane po drugoj osnovi."

Clanak 3.

Clanak 12. mijenja se i glasi:

"(1) Obvezno su osigurane osobe koje se bave poljoprivredom na seljackom gospodarstvu i obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, a upisane su u upisnik koji vodi nadležno središnje tijelo državne uprave.

(2) Smatra se da se osobe iz stavka 1. ovoga clanka ne bave poljoprivredom ako su obvezno osigurane po drugoj osnovi, ili su na redovitom školovanju, ili su korisnici mirovine."

Clanak 4.

Clanak 14. mijenja se i glasi:

"Obvezno su osigurani svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice, koja je upisana u evidenciju vjerskih zajednica koju vodi nadležno središnje tijelo državne uprave, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi."

Clanak 5.

U clanku 16. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Pod uvjetima iz stavka 1. ovoga clanka obvezno se osiguravaju i hrvatski državljani zaposleni na teritoriju Republike Hrvatske kod poslodavaca sa sjedištem u inozemstvu, koji nemaju registriranu poslovnu jedinicu u Republici Hrvatskoj."

Clanak 6.

U clanku 16.a stavku 1. iza rijeci "ostvaruju" rijeci "primitke od druge samostalne djelatnosti i primitke od povremenoga nesamostalnog rada na koje se placaju doprinosi" zamjenjuju se rijecima "drugi dohodak prema propisima o porezu na dohodak na koji se placa doprinos (u daljem tekstu: drugi dohodak)".

U stavku 2. rijec "primitke" zamjenjuje se rijecima "druge dohotke".

Clanak 7.

U clanku 17. stavku 2. tocki 8. iza rijeci "vrijeme" umjesto zareza stavlja se tocka i rijeci "ako se prijavi nadležnoj službi zapošljavanja i ako se uredno prijavljuje toj službi" brišu se.

Stavak 3. mijenja se i glasi:

"(3) Na produženo osiguranje može se osigurati i osoba koja ima prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske za vrijeme nezaposlenosti nakon prestanka obveznog mirovinskog osiguranja u državi s kojom je sklopljen ugovor o socijalnom osiguranju, neovisno o tome je li prije obveznog osiguranja u inozemstvu bila osigurana u Republici Hrvatskoj."

U stavku 5. iza brojke "2." dodaje se "i", a rijeci "i 4." brišu se.

Clanak 8.

U clanku 18. stavku 1. tocki 1. iza rijeci "nastave," rijec "odnosno" briše se a na kraju recenice iza zareza dodaju se rijeci "odnosno za vrijeme rada putem posrednika pri zapošljavanju učenika i redovitih studenata,".

Clanak 9.

U clanku 24. iza brojke "17." dodaju se rijeci "stavka 1., 2. i 3.".

Clanak 10.

(1) U clanku 27.a stavku 1. rijec "primici" zamjenjuje se rijecima "drugi dohoci".

Stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Staž osiguranja utvrđuje se za svaku kalendarsku godinu tako da se osnovica prema dohocima iz stavka 1. ovoga clanka na koju su obracunati i uplaceni doprinosi podijeli s prosjecnom mjesečnom placom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u istoj godini, prema podacima Državnog zavoda za statistiku."

Clanak 11.

U clanku 32. iza stavka 4. dodaje se stavak 5. koji glasi:

"(5) Osiguranik može šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva obavijestiti Zavod o svojoj namjeri za podnošenje zahtjeva za priznanje prava na starosnu mirovinu, ili prijevremenu starosnu mirovinu, u svrhu kompletiranja i kontrole podataka o stažu osiguranja i placi, odnosno osnovici. Obavijest osiguranika prema ovoj odredbi ne smatra se zahtjevom za priznanje prava na mirovinu prema stavku 2. ovoga clanka."

Clanak 12.

U clanku 52. stavku 1. rijeci "(muškarac), odnosno 60 godina života (žena)" brišu se.

Clanak 13.

U clanku 75. iza stavka 1. dodaju se novi stavci 2. i 3. koji glase:

"(2) Za utvrđivanje vrijednosnih bodova za kalendarske godine, počevši od 1. siječnja 2003., u kojima je osiguranik ostvario placu odnosno osnovicu veću od najviše godišnje osnovice za obračunavanje doprinosa prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja, uzima se najviša godišnja osnovica za godinu za koju se utvrđuju vrijednosni bodovi razmjerno stažu osiguranja ostvarenom u toj godini.

(3) Za utvrđivanje vrijednosnih bodova za staž osiguranja izvršen prema clanku 25. stavku 6. ovoga Zakona, uz placu ostvarenu u odnosnoj kalendarskoj godini, uzima se i osnovica za obračun i plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje razmjerno stažu osiguranja ostvarenom prema toj odredbi."

U dosadašnjem stavku 2. koji postaje stavak 4. rijeci "drugih primitaka" zamjenjuju se rijecima "drugih dohodaka".

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 5.

U dosadašnjem stavku 4. koji postaje stavak 6. rijeci " i 2." zamjenjuju se rijecima "do 4."

Dosadašnji stavak 5. postaje stavak 7.

Dosadašnji stavak 6. koji postaje stavak 8. mijenja se i glasi:

"(8) Placa ostvarena za godinu u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu ne uzima se za utvrđivanje vrijednosnih bodova, već se za tu godinu uzimaju prosječni vrijednosni bodovi iz stavka 6. ovoga članka razmjerno stažu osiguranja u toj godini."

Dosadašnji stavci 7. i 8. postaju stavci 9. i 10.

Članak 14.

U članku 77. stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Kada je osiguranik tijekom kalendarske godine ostvario naknadu place prema kojoj je propisana obveza obračunavanja doprinosa prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja, za izračun vrijednosnih bodova uzima se iznos naknade odnosno osnovice prema kojoj su doprinosi obračunati."

Članak 15.

U članku 83. dodaje se stavak 3. koji glasi:

"(3) Članu obitelji osiguranika osiguranog u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje čija su sredstva s osobnog računa naslijedena, obiteljska mirovina na koju ima pravo iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti određuje se kao osnovna mirovina."

Članak 16.

U članku 85. stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Osiguraniku mladem od 50 godina života ili osiguranom krace od pet godina u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje kod kojeg je nastala invalidnost, određuje se invalidska mirovina za ukupni mirovinski staž prema članku 74. do 82. ovoga Zakona, ako zakonom nije drukcije određeno."

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

"(2) Osiguraniku osiguranom u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje starosna mirovina i prijevremena starosna mirovina ostvarena pod povoljnijim uvjetima od uvjeta utvrđenih ovim Zakonom, određuje se kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti."

Dosadašnji stavak 2. koji postaje stavak 3. mijenja se i glasi:

"(3) Članovima obitelji umrlog osiguranika mladeg od 50 godina života ili osiguranog u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje krace od pet godina određuje se obiteljska mirovina za ukupni mirovinski staž umrlog osiguranika, prema članku 74. do 82. ovoga Zakona, ako zakonom nije drukcije određeno."

U dosadašnjem stavku 3. koji postaje stavak 4. iza rijeci "prava" rijeci "na invalidsku mirovinu i prava na obiteljsku mirovinu prema stavku 1. i 2." zamjenjuju se riječima "na mirovinu prema stavku 1., 2. i 3."

Clanak 17.

U clanku 96. stavku 1. iza rijeci "evidenciju" tocka se briše i dodaju rijeci: "i koji služe za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja."

Clanak 18.

U clanku 98. stavku 1. iza rijeci "Obveznici" dodaju se rijeci "obracunavanja i".

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

"(2) Središnji registar osiguranika, Poreza uprava i druge nadležne institucije dužne su Zavodu dostavljati podatke propisane posebnim propisima."

U dosadašnjem stavku 2. koji postaje stavak 3. iza rijeci "Obveznici" dodaju se rijeci "obracunavanja i".

Dosadašnji stavci 3. i 4. postaju stavci 4. i 5.

Iza stavka 5. dodaju se stavci 6. i 7. koji glase:

"(6) U postupku kontrole podataka osiguranika, odnosno u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja obveznik obracunavanja i placanja doprinosa obvezan je na zahtjev Zavoda dostaviti podatke o stažu osiguranja i osnovici na propisanoj prijavi.

(7) Za tocnost podataka za osiguranike zaposlene kod pravnih i fizickih osoba, a koji su dostavljeni i preuzeti od tijela iz stavka 2. ovoga clanka odgovaraju obveznici obracunavanja i placanja doprinosa iz stavka 1. ovoga clanka."

Clanak 19.

U clanku 100. u tocki 1. na kraju recenice dodaju se rijeci: "odnosno prema sjedištu njegove podružnice,".

Clanak 20.

U clanku 101. stavku 1. tocke 3. i 4. brišu se.

Dosadašnja tocka 5. postaje tocka 3.

U stavku 2. tocki 2. rijeci "do 5." brišu se.

Clanak 21.

U clanku 105. stavku 4. tocki 2. rijeci " – nadležno tijelo koje imenuje Upravno vijeće Zavoda." zamjenjuju se rijecima " – posebna ustrojstvena jedinica u središnjoj ustrojstvenoj jedinici Zavoda."

Clanak 22.

U clanku 106. stavku 5. rijeci "utvrditi prestanak svojstva osiguranika" zamjenjuju se rijecima "uspostaviti prijavu o prestanku osiguranja za osiguranika".

Clanak 23.

U clanku 106.a stavak 2. mijenja se i glasi:

" (2) Na temelju svojstva osiguranika iz stavka 1. ovoga clanka Zavod utvrđuje staž osiguranja primjenom clanka 27.a i 27.b ovoga Zakona."

Iza stavka 2. dodaje se stavak 3. koji glasi:

"(3) Svojstvo osiguranika i staž osiguranja iz stavka 1. i 2. ovoga clanka utvrđuje se na temelju podataka o osnovicama prema kojima su obracunati i uplaceni doprinosi koje Zavodu dostavlja Središnji registar osiguranika i Porezna uprava."

Clanak 24.

U clanku 113. stavku 2. iza brojke "34." dodaju se rijeci "stavka 1."

Iza stavka 2. dodaju se novi stavci 3. i 4. koji glase:

"(3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga clanka, a u slucaju utvrđivanja invalidnosti na temelju medicinske dokumentacije dostavljene od inozemnog nositelja mirovinskog osiguranja koji nije utvrđio i obvezu kontrolnog pregleda korisnika invalidske mirovine, može se odrediti da navedeni korisnik ne podliježe kontrolnom pregledu.

(4) Kontrolnom pregledu ne podliježe korisnik prava na temelju invalidnosti nakon navršene 65. godine života."

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 5.

Clanak 25.

U clanku 120. stavku 2. rijeci "nadležnom tijelu Upravnog vijeca Zavoda." zamjenjuju se rijecima "posebnoj ustrojstvenoj jedinici središnje ustrojstvene jedinice Zavoda."

Clanak 26.

U clanku 123. stavku 1. iza rijeci "osiguranika" umjesto zarezav stavlja se "i" a iza rijeci "stažu" stavlja se zarez i rijeci "i dokupu staža," brišu se.

Clanak 27.

Clanak 146. mijenja se i glasi:

"(1) Radi utvrđivanja tocnosti podataka i cinjenica o kojima ovisi pravo iz mirovinskog osiguranja osiguranika, Zavod ima pravo provjere poslovnih knjiga, financijske dokumentacije i drugih evidencija obveznika placanja doprinosa.

(2) Ako Zavod u postupku iz stavka 1. ovoga clanka utvrdi nepravilnosti o tome sastavlja zapisnik koji dostavlja Poreznoj upravi.

(3) Postupak i nacin kontrole iz stavka 1. ovoga clanka utvrđuje Zavod opcim aktom."

Clanak 28.

U clanku 168. stavku 1. tocke 4. i 6. brišu se.
Dosadašnje tocke 5. i 7. postaju tocke 4. i 5.

Clanak 29.

Clanak 169. briše se.

Clanak 30.

(1) Osobe koje su do dana stupanja na snagu ovoga Zakona obvezno osigurane kao poljoprivrednici i osobe koje su po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti iz poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit ili po toj osnovi koriste mirovinu, ostaju i nadalje obvezno osigurane, odnosno mirovina im se ne obustavlja.

(2) Osobama iz stavka 1. ovoga clanka cije seljacko gospodarstvo ili obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, nije upisano u upisnik koji vodi nadležno središnje tijelo državne uprave, svojstvo osiguranika prestaje posljednjeg dana u mjesecu u kojem je podnesen zahtjev za prestanak svojstva osiguranika.

(3) Osobama iz stavka 1. ovoga clanka koji su na dan stupanja na snagu ovoga Zakona navršili 65 godina života (muškarci) odnosno 60 godina života (žene), na njihov zahtjev prestaje svojstvo osiguranika s posljednjim danom navršenog mirovinskog staža do kojeg je uplacen doprinos za mirovinsko osiguranje.

Clanak 31.

Obvezuje se Odbor za zakonodavstvo Hrvatskog sabora da utvrdi i izda pročišćeni tekst Zakona o mirovinskom osiguranju.

Clanak 32.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama", a primjenjuje se od 01. siječnja 2005.

O B R A Z L O Ž E N J E

KONACNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Uz cl. 1. i 2. Predložene izmjene cl. 10. i 11. Zakona o mirovinskom osiguranju (ZOMO) prouzročene su izmjenama u mirovinskom osiguranju do kojih je došlo nakon stupanja na snagu i primjene Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja ("Narodne novine", br. 147/02 i 175/03 – u daljnjem tekstu: Zakon o doprinosima).

Naime, do 1. siječnja 2003. osiguranici – hrvatski državljani zaposleni u RH kod stranih diplomatskih i drugih međunarodnih predstavništava razlikovali su se od ostalih zaposlenika po tome što su bili sami obveznici uplate doprinosa, a osiguranici – hrvatski državljani zaposleni na teritoriju RH kod međunarodnih organizacija (takoder samostalni obveznici) obvezno su se osiguravali na osobni zahtjev.

Zakonom o doprinosima (clanak 3. točka 23.3.) pojam poslodavca proširen je na diplomatske misije, konzularne urede i inozemne organizacije (strano predstavništvo, međunarodna organizacija), sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, što znaci da su osobe kod njih zaposlene obvezno osigurane kao radnici, odnosno nisu više samostalni obveznici placanja doprinosa. Međutim osiguranici osigurani kod međunarodnih organizacija koje nemaju sjedište u RH i nadalje ostaju samostalni obveznici placanja doprinosa a osiguravaju se na osobni zahtjev.

Upravo stoga, zbog uskladjivanja sa Zakonom o doprinosima i provedbe u praksi, dodavanjem nove točke 6. u clanku 10. definirane su osobe koje se osiguravaju kao radnici.

Zakonom o doprinosima, kao posebna skupina osiguranika navedeni su izaslani radnici za koje je clankom 8. navedenog Zakona o doprinosima, propisana osnovica za placanje doprinosa koju placa poslodavac. Buduci da se radi o radnicima kod kojih postoje određene specificnosti, utvrđivanjem njihovog obveznog osiguranja prema clanku 10. ZOMO izvršilo bi se uskladjivanje s Zakonom o doprinosima.

Ovako predloženom odredbom jasnije se određuje krug osiguranika za koje su Zakonom o doprinosima propisane osnovice za obracun doprinosa (clanak 1.).

Nadalje, u primjeni ZOMO i Zakona o doprinosima pojavio se izvjestan broj osoba koje ostvaruju prihode i obveznici su poreza na dohodak, ali kako nisu navedene kao osiguranici, ne placaju doprinos za mirovinsko osiguranje. Radi se o osobama koje nisu registrirane kao pripadnici samostalnih djelatnosti iz clanka 11. ZOMO, a niti spadaju u osiguranike iz clanka 16.a ZOMO. Stoga se predlaže njihovo obuhvacanje mirovinskim osiguranjem pod uvjetom da nisu obuhvacene osiguranjem po drugoj osnovi.

Uz clanak 3. Zakonom o poljoprivredi ("Narodne novine", br. 66/01 i 83/02), utvrđena je definicija poljoprivrednika i oblika pod kojima se organizira poljoprivredna djelatnost (clanak 2.). Prema toj definiciji "poljoprivrednik je fizicka osoba na poljoprivrednom gospodarstvu, koja se bavi poljoprivredom te posjeduje znanje i vještine o poljoprivredi". Nadalje, pod "poljoprivrednim gospodarstvom smatra se proizvodno-gospodarska jedinica koja se bavi poljoprivredom, a djeluje kao trgovačko društvo, obrt ili zadruga, ako je registrirano za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, te kao seljacko gospodarstvo ili obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo".

Nadalje, prema istoj odredbi, "seljacko gospodarstvo ili obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo jest samostalna gospodarska i socijalna jedinica

temeljena na vlasništvu i/ili uporabi proizvodnih resursa i upravljanju obitelji u obavljanju poljoprivredne djelatnosti". Oba navedena oblika organiziranja poljoprivredne djelatnosti evidentiraju se u upisnicima koja vode nadležna državna tijela, prema cl. 40., 40.a, 41.b i 41.c Zakona o poljoprivredi.

Radi svega toga, potrebno je izmijeniti dosadašnju definiciju poljoprivrednika obuhvaćenog obveznim mirovinskim osiguranjem, tako da obuhvati poljoprivrednike u seljackom gospodarstvu ili obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, kojima bi bili zamijenjeni poljoprivrednici iz dosadašnjeg clanka 12. ZOMO.

Naime, definicija iz clanka 12. ZOMO ne odgovara više definiciji poljoprivrednika prema važećem Zakonu o poljoprivredi, pa je neophodno izvršiti uskladjivanje ZOMO s maticnim Zakonom.

U tome smislu, predlaže se:

- obuhvaćanje ubuduće obveznim mirovinskim osiguranjem samo osoba koje se bave poljoprivredom u skladu s propisima o poljoprivredi,
- vezivanje ubuduće svojstva osiguranika uz upis poljoprivrednog gospodarstva u upisnik koji vodi nadležno državno tijelo,
- zadržavanje uvjeta za uspostavljanje osiguranja, kao što je nepostojanje obveznog mirovinskog osiguranja po drugoj osnovi i nepostojanje svojstva korisnika mirovine ili redovitog učenika (studenta).

Uz clanak 4. Clanak 14. uskladuje se s odredbama Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica ("Narodne novine", br. 83/02). Naime, prema navedenom Zakonu sve vjerske zajednice mogu obavljati djelatnost i ostvarivati prava prema posebnim propisima pod uvjetom da su upisane u evidenciju koju vodi državno tijelo za poslove opće uprave.

Uz clanak 5. Hrvatski državljani zaposleni na teritoriju Republike Hrvatske kod međunarodnih organizacija izjednačavaju se s radnicima, odnosno navedene organizacije glede obveze plaćanja doprinosa izjednačavaju se s tuzemnim poslodavcima.

Medutim, kao samostalni obveznici plaćanja doprinosa osiguravali bi se osiguranici koji rade u inozemstvu kod stranog poslodavca i u međunarodnoj organizaciji, te u tuzemstvu za poslodavca sa sjedištem u inozemstvu, koji nema poslovnu jedinicu u Hrvatskoj, odnosno koji prema odredbama clanka 4. točke 26. Zakona o doprinosima plaćaju doprinos na osnovicu – prosjecnu placu.

Uz clanak 6. S obzirom na to da je u međuvremenu došlo do promjena u terminologiji propisa o porezu na dohodak i o doprinosima za obvezna osiguranja, bilo je potrebno na odgovarajući način uskladiti i odredbu clanka 16.a stavka 1. ZOMO.

Uz clanak 7. Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za slučaj nezaposlenosti ("Narodne novine", br. 32/02, 86/02, 114/03 i 151/03) izmijenjeni su uvjeti i način evidentiranja nezaposlenih. Slijedom tih promjena treba ukinuti uvjet prethodnog prijavljivanja Hrvatskom zavodu za zapošljavanje i za pomorce, kao što je to učinjeno za ostale nezaposlene osobe prošlom izmjenom Zakona o mirovinskom osiguranju, a radi ostvarivanja prava na produženo osiguranje prema odredbama ZOMO.

Osim toga, budući da je stavkom 4. ove odredbe ZOMO uređeno i produženo mirovinsko osiguranje stalnih sezonskih radnika, pokazala se potreba za brisanjem pozivanja na tu odredbu u stavku 5., jer kod tih osiguranika ne dolazi do prekida u

osiguranju. Naime, njihovi poslodavci za njih obracunavaju i placaju doprinos za mirovinsko osiguranje prema obvezi koja za njih proizlazi iz Zakona o radu, ne samo za vrijeme trajanja sezonskog rada nego i za vrijeme sezonskog prekida toga rada.

Uz clanak 8. Zakonom o doprinosima uvedena je obveza učenika i redovitih studenata za placanje doprinosa za mirovinsko osiguranje za slucaj ozljede na radu ili profesionalne bolesti, a na primitke iz rada putem posrednika za zapošljavanje učenika i studenata (clanak 4. točka 8., clanak 10. i clanak 36.). Shodno tome, a buduci da su ove osobe od 1999. godini ostale neobuhvacene osiguranjem kao osobe osigurane u određenim okolnostima prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, predlaže se odgovarajuca dopuna clanka 18. Zakona.

Na taj ce se nacin i za tu skupinu osoba uspostaviti normativna osnova za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja, na temelju ozljede na radu ili profesionalne bolesti, za koja im je vec uspostavljena obveza placanja doprinosa prema drugome zakonu.

Uz clanak 9. Razlozi za predloženu odredbu sadržani su u obrazloženju uz clanak 7.

Uz clanak 10. S obzirom na izmjene u propisima o porezu na dohodak i o doprinosima za obvezna osiguranja, bilo je potrebno terminološki uskladiti i clanak 27.a ZOMO. U okviru tog usklađivanja prava iz mirovinskog osiguranja osiguravaju se u istome opsegu, kao do sada.

Uz clanak 11. U postupku za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja primijeceno je da se taj postupak u pojedinim slucajevima cesto odugovlaci zbog potrebe kompletiranja i kontrole podataka o stažu osiguranja i placi, koji nisu uneseni u maticnoj evidenciji Zavoda. U tu svrhu, predlaže se odredba kojom ce se omoguciti da se u onim slucajevima kada je to moguće, kao što je pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, a prije podnošenja zahtjeva, zapocne s kompletiranjem podataka o stažu osiguranja i placi kako bi se izbjeglo kasniji zastoj u postupku, odnosno skratilo njegovo vrijeme trajanja, a osiguranicima omogucilo da pravovremeno ostvare svoje pravo iz mirovinskog osiguranja.

Uz clanak 12. Odredbom, kojom se invalidnost kod žena može utvrditi samo do navršene 60. godine života, stavljala je žene u nepovoljniji položaj od muškaraca u pogledu mogućnosti stjecanja prava na invalidsku mirovinu. S druge strane, nekim drugim propisima, kao što je Zakon o radu, prema kojemu radni odnos prestaje navršavanjem 65 godina života bez obzira na spol, kao i Zakon o socijalnoj skrbi, prema kojemu se smatra da osoba koja je starija od 65 godina života više nije sposobna za rad (takoder, bez obzira na spol), muškarci i žene su izjednačeni u pogledu ostvarivanja prava na temelju rada, u što spadaju i prava iz mirovinskog osiguranja.

Isto tako, valja ukazati i na to da se radni vijek prema stavku 3. ovoga clanka racuna od navršene 20. godine života do dana invalidnosti. U ovome slucaju, za ostvarivanje prava na invalidsku mirovinu s navršenih 65 godina života (i uz radni vijek od 45 godina), potrebno je navršiti 15 godina mirovinskog staža (ili 1/3 radnog vijeka), što je uvjet za starosnu mirovinu prema clanku 30. ovoga Zakona. Time se, navršavanjem starosne dobi od 65 godine izjednačavaju uvjeti za ostvarivanje prava na invalidsku i starosnu mirovinu, a utvrđivanjem invalidnosti nakon te starosne

dobi, samo bi se povećavao broj godina kao uvjet mirovinskog staža za invalidsku mirovinu.

Uz članak 13. Navedenom dopunom članka 75. ZOMO uskladuje se određivanje vrijednosnih bodova s odredbama članka 28. Zakona o doprinosima.

Prema članku 28. stavku 1. Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja najviša mjesečna osnovica za obračunavanje doprinosa iz osnovice, iz članka 5. stavka 1. ovog Zakona (placa, razlika place), umnožak je prosječne place i koeficijenta 6,00, odnosno najviša godišnja osnovica, prema stavku 2. za obračunavanje doprinosa iz osnovice za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, iz svih osnova, umnožak je prosječne place, koeficijenta 6,00 i broja 12.

Prema stavku 3. kada je razdoblje obračunavanja doprinosa, sukladno odredbi članka 65. stavka 2. ovoga Zakona, kraće od kalendarske godine (razdoblje može biti kraće od kalendarske godine ako osiguranik stekne svojstvo osiguranika ili ako svojstvo osiguranika prestane tijekom kalendarske godine), najviša godišnja osnovica utvrđuje se razmjerno broju dana za koje postoji obveza obračuna doprinosa najviše godišnje osnovice.

To znači, da se doprinos za mirovinsko osiguranje, prema citiranom propisu, ne može obračunavati na ostvarenu placu, koja iznosi više od umnoška prosječne place i koeficijenta 6,00. S obzirom da se Zakon primjenjuje od 1. siječnja 2003. to se ovo ograničenje obračunavanja doprinosa za mirovinsko osiguranje odnosi samo na ostvarene place u 2003. godini i na sljedeće godine. Stoga bi i za izračun vrijednosnih bodova nakon 2003. godine trebalo uzimati ostvarenu placu, koja ne može prelaziti 6 prosječnih placa isplacenih u godini za koju se i utvrđuju vrijednosni bodovi.

Prema članku 75. stavku 1. ZOMO, vrijednosni bodovi utvrđuju se na temelju placa i osnovica osiguranja ostvarenih nakon 1. siječnja 1970. tako da se ostvarena placa, odnosno osnovica osiguranja za svaku kalendarsku godinu podijeli s prosječnom placom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za istu kalendarsku godinu.

To znači da bi se nakon 1. siječnja 2003. prema važećem članku 75. stavak 2. ZOMO mogle uzeti ostvarene place radi izračuna vrijednosnih bodova bez ikakvog ograničenja iz ranijih godina, kao i nakon 1.1.2003., iako je Zakon o doprinosima ograničio svotu na koju se može obračunati doprinos.

Stoga se predlaže dopuna navedenog stavka radi usklađivanja s navedenim Zakonom o doprinosima.

Nadalje, u primjeni Zakona uoceno je da nedostaje odredba kojom se uređuje izračun mirovine u slučaju rada sa nepunim radnim vremenom, koji se računa s punim radnim vremenom prema članku 25. stavku 6. Zakona (rad korisnika invalidske mirovine). Naime, nedvojbeno je da se tim zaposlenim korisnicima mirovine za izračun mirovine uzima placa ostvarena za rad s nepunim radnim vremenom. Međutim, bilo je dvojbeno što izračunati za ostatak staža, koji se priznaje u ovim slučajevima pa se predlaže nova odredba stavka 3. prema kojoj bi se za obračun mirovine uzimale i osnovice na temelju kojih se u svakom pojedinom slučaju obračunavao i uplacivao doprinos za mirovinsko osiguranje, razmjerno stažu koji se priznaje.

Predloženom izmjenom dosadašnjeg stavka 5. pojasnila bi se odredba o neuzimanju u izračun mirovine place ostvarene u kalendarskoj godini u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu, a koja je do sada u praksi izazivala sporove i omogućavala različita tumačenja. Novom odredbom bi se u tom pogledu otklonile moguće nedoumice i omogućilo pravilno postupanje u praksi.

Uz članak 14. Predloženom odredbom članak 77. stavak 1. ZOMO uskladuje se s naknadno donesenim propisima, kojima su uređene naknade place koje se uračunavaju prigodom određivanja mirovine. Novom odredbom obuhvatit će se, ne samo naknade place prema posebnim propisima (za vrijeme vojne vježbe i dr.) i naknade place prema propisima o zdravstvenom osiguranju, kao do sada, nego i ostale naknade, kao što je, npr., naknada place roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju koja mu se isplaćuje za vrijeme dopusta ili rada s polovicom punog radnog vremena (članak 73. Zakona o radu).

Uz članak 15. Ovom izmjenom ZOMO se uskladuje sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, i rješava se pitanje na koji način postupiti u slučaju kada se sredstva naslijede, a član obitelji naknadno stekne pravo na obiteljsku mirovinu.

Uz članak 16. Predloženom izmjenom članka 85. ZOMO obavlja se uskladivanje s odredbama članka 47. i 48. Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima tako da se proširuje krug osiguranika koji su bili obuhvaćeni obveznim mirovinskim osiguranjem na temelju individualne kapitalizirane štednje. Na taj način će se osiguranici koji su bili u obveznom mirovinskom osiguranju individualne kapitalizirane štednje kraće od pet godina ili su mladi od 50 godina prava iz mirovinskog osiguranja ostvariti isključivo u sustavu generacijske solidarnosti i biti će zaštićeni od rizika da ostvare manju mirovinu.

Uz članak 17. Ovom odredbom uređuje se nadležnost Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje tako da bi ubuduće mogao kontrolirati podatke koji se unose u matičnu evidenciju u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja u pojedinim slučajevima. Naime, budući da naplatu doprinosa sada obavlja Porezna uprava, koja i kontrolira plaćanje doprinosa, bilo je potrebno predloženom odredbom urediti i nadležnost Zavoda, kako bi se osigurala točnost i zakonitost ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja.

Uz članak 18. Odredbu iz stavka 1. članka 98. ZOMO potrebno je uskladiti sa Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja, prema kojem obveznik obracunavanja doprinosa utvrđuje iznos obveza, a obveznik plaćanja doprinosa namiruje utvrđene obveze, što znači da obveznik dostavljanja podataka ne mora uvijek biti obveznik plaćanja doprinosa (članak 4. Zakona).

Osim toga, bilo je potrebno ovu odredbu uskladiti i s novom situacijom u kojoj u provedbi mirovinskog osiguranja sudjeluju i Porezna uprava i Središnji registar osiguranika te urediti njihov odnos prema Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje. Isto tako, a s obzirom na novi način prijavljivanja i evidentiranja podataka, bilo je potrebno urediti i odgovornost za točnost podataka koji se koriste u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja.

Uz članak 19. Dosadašnja odredba članka 100. ZOMO (točka 1.) određivala je mjesnu nadležnost za prijavljivanje radnika prema sjedištu (uprave) gospodarskih subjekata, a ne prema mjestu rada. To je osobito bilo nepovoljno i stvaralo komplikacije kod velikih sustava (HŽ, HEP i drugi), kod kojih su svi zaposleni morali biti prijavljeni u Zagrebu, iako su radili i prebivali po citavoj Hrvatskoj. Predloženom odredbom uklanjaju se prepreke za lako i jednostavno postupanje u praksi.

Uz članak 20. Clankom 21. Zakona o prikupljanju podataka po osiguranicima o obveznim doprinosima, porezu na dohodak i prirezu poreza na dohodak ("Narodne novine", br. 114/01 i 153/02) određeno je da od 1. siječnja 2003. prestaju važiti odredbe zakona i podzakonskih općih akata o prikupljanju istih podataka koji se prikupljaju prema tome Zakonu. Stoga je trebalo brisati navedene odredbe iz Zakona o mirovinskom osiguranju.

Uz članak 21. Predloženom odredbom pojednostavnjuje se postupak za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja primjenom međunarodnih ugovora u dijelu odlučivanja po žalbama osiguranika. Naime, prema dosadašnjoj organizaciji toga postupka o žalbama odlučuje posebno tijelo koje imenuje Upravno vijeće Zavoda, čime je taj dio postupka u značajnoj mjeri formaliziran (održavanje sjednice i rasprava po pojedinim žalbama). Predloženom odredbom uvesti će se postupak veće profesionalnosti po žalbama, tj. o žalbama će odlučivati ovlašteni radnici Zavoda, koji su pripremali nacрте drugostupanjskih rješenja za tijelo koje je do sada rješavalo po žalbama. Ovi radnici će se nalaziti u posebno izdvojenoj organizacijskoj jedinici Zavoda, kako bi se osigurala dvostupnost u rješavanju o pravima primjenom međunarodnih ugovora.

Uz članak 22. Nakon pravomocnosti rješenja kojim je utvrđeno da poslodavac ne obavlja poslovnu djelatnost, Zavod će iznimno po službenoj dužnosti uspostaviti objavu osiguranja. Predloženom odredbom omogućilo bi se ekonomičnije i racionalnije uređivanje evidencija prijavno-odjavnih podataka za osobe prijavljene kod nepostojecih poslovnih subjekata. Naime prema postojećem propisu po pravomocnosti rješenja o utvrđivanju prestanka poslovanja Zavod po službenoj dužnosti utvrđuje rješenjem prestanak svojstva osiguranika i o tome treba obavijestiti osiguranika. Budući da Zavod u evidencije ne unosi podatak o adresi osiguranika, a podatak o točnoj adresi u većini slučajeva nije ažuran niti u MUP-u, takva rješenja nije moguće dostaviti osobi kojoj su namijenjena, već je dostavu potrebno izvršiti javnim priopćenjem na oglasnoj ploči Zavoda. Takav način postupanja neracionalan je i neekonomičan. Stoga se predlaže da Zavod iznimno uspostavi objavu o prestanku osiguranja. Naime rješenje o prestanku obavljanja poslovne aktivnosti sukladno Zakonu o općem upravnom postupku je prethodno pitanje što znači da se rješenje a s tim u vezi i objava mogu naknadno mijenjati.

Uz članak 23. Predloženom izmjenom dosadašnjeg članka 106.a stavka 2. ZOMO i dodavanjem novoga stavka 3. jasnije bi se uredilo utvrđivanje svojstva osiguranika i staža osiguranja koji se ostvaruje na temelju osnovica prema kojima su obračunati doprinosi iz drugih dohodaka i uplaćenih doprinosa. Napominje se ujedno da predloženom izmjenom neće doći do promjene u opsegu prava u pojedinim slučajevima.

Uz članak 24. Clankom 113. stavkom 2. ZOMO propisano je da ovlašteni vještak za osiguranika kod kojeg je utvrđena invalidnost iz članka 34. zbog profesionalne nesposobnosti za rad ili zbog opće nesposobnosti za rad obavezno utvrđuje kontrolni pregled, koji se mora obaviti najkasnije u roku od 4 godine od dana utvrđene invalidnosti.

Prema članku 34. stavku 1. ZOMO invalidnost zbog profesionalne nesposobnosti za rad postoji kada je kod osiguranika zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju, koje se ne mogu otkloniti liječenjem, radna sposobnost trajno smanjena za više od polovice prema zdravom osiguraniku iste ili slične naobrazbe i

sposobnosti, ali je sposoban obavljati s punim radnim vremenom druge poslove svog zanimanja ili je sposoban za obavljanje drugih poslova svog zanimanja do polovice redovnog radnog vremena.

Prema stavku 2. istog clanka invalidnost zbog opce nesposobnosti za rad postoji kod osiguranika kod kojeg je radna sposobnost trajno smanjena za više od polovice redovnog radnog vremena njegova zanimanja i za obavljanje drugih poslova izvan njegova zanimanja.

Nadalje, a s obzirom da u slucaju ako se kod osiguranika utvrdi invalidnost zbog opce nesposobnosti za rad, bez preostale radne sposobnosti, koja je utvrđena na temelju trajnih promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem ni medicinskom rehabilitacijom, predlaže se izmjena clanka 113. stavka 2. ZOMO na način da se obavezan kontrolni pregled propiše samo u slucaju ako kod osiguranika ovlašteni vještak utvrdi invalidnost zbog profesionalne nesposobnosti za rad, prema clanku 34. stavku 1. ZOMO. Ovo stoga, jer osiguranik na temelju navedene invalidnosti može raditi, prema preostaloj radnoj sposobnosti i za to vrijeme ostvaruje uz placu i invalidsku mirovinu u smanjenoj svoti, dok osiguranici kod kojih postoji opca nesposobnost za rad, prema važećim propisima nakon nastanka invalidnosti ne mogu raditi niti obavljati djelatnost na temelju koje stjecu svojstvo osiguranika (stavak 1.).

S obzirom na činjenicu da obavljanje kontrolnog pregleda u zapadnoeuropskim državama košta cca 1000 EUR-a, predloženom odredbom ce se uštedjeti na provedbi mirovinskog osiguranja primjenom međunarodnih ugovora i broj takvih slucajeva svesti na razumne okvire, ostavljajući stručnoj ocjeni potrebu obavljanja takvog pregleda, kada to nije odredio i inozemni nositelj mirovinskog osiguranja.

Kontrolni pregled nakon 65. godine života nije svrhovit, jer se radi o dobi korisnika kada se ne očekuje više poboljšanje zdravstvenog stanja, a time i radne sposobnosti, a osim toga radi se o godinama do kojih se može steci pravo na invalidsku mirovinu (v. predloženu izmjenu clanka 52. ZOMO).

Uz clanak 25. Vidi obrazloženje uz clanak 21.

Uz clanak 26. Buduci da je rok za dokup staža prema clanku 28. ZOMO protekao 31. prosinca 2000., a rješenja po toj odredbi više se ne donose, predlaže se uskladivanje clanka 123. stavak 1. sa stvarnim stanjem.

Uz clanak 27. Predloženom odredbom razgranicit ce se nadležnost za pregled dokumentacije obveznika placanja doprinosa između Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Porezne uprave. Naime, Porezna uprava obavlja i kontrolira naplatu doprinosa za mirovinsko osiguranje, dok je Zavod do sada mogao kontrolirati i pravilnost te naplate, kao i osobne podatke koji su temelj za ostvarivanje prava na mirovinu u pojedinim slucajevima.

S obzirom na to, Zavod bi ubuduće obavljao i dalje kontrolu podataka važnih za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja, a Porezna uprava bi kontrolirala naplatu doprinosa kod obveznika uplate doprinosa.

Na taj način izbjeći ce se paralelna nadležnost za iste poslove, te osigurati međusobna suradnja i izvješćivanje u slucajevima utvrđivanja nepravilnosti kod obveznika uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje.

Uz clanak 28. i 29. S obzirom da je prijavljivanje podataka za provedbu mirovinskog osiguranja u međuvremenu uređeno drugim propisima, otpala je

potreba određivanja kazni prema ovim odredbama ZOMO, pa se predlaže njihovo brisanje.

Uz članak 30. Odredbom članka 30. kao prijelaznom odredbom predloženog Zakona utvrđuje se (s obzirom na promjene u definiciji poljoprivrednika prema članku 3. Konacnog prijedloga zakona) da osobe koje će do dana stupanja na snagu predloženog Zakona biti obvezno osigurane kao poljoprivrednici kao i osobe koje po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti iz poljoprivrede i šumarstva su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit (članak 11. i 12. ZOMO) ostaju i nadalje obvezno osigurane kao poljoprivrednici a ukoliko su korisnici mirovine mirovina se ne obustavlja.

Ovom se odredbom ujedno predlaže i mogućnost istupanja iz obveznog mirovinskog osiguranja za dosadašnje obvezno osigurane poljoprivrednike i članove njihovih kucanstava, ako njihovo gospodarstvo nije upisano u upisnik, prema Zakonu o poljoprivredi. Međutim, ti osiguranici bi mogli, ako žele, ostati i dalje osiguranicima pod sadašnjim uvjetima. Proširenje mogućnosti istupa iz osiguranja na sve dosadašnje osiguranike poljoprivrednike temelji se upravo na sasvim novoj organizaciji poljoprivrede.

S druge strane, kriterij za budući obuhvat mirovinskim osiguranjem bio bi da li je odnosno gospodarstvo (ranije: domaćinstva) upisano u upisnik. Za razliku od dosadašnje definicije poljoprivrede, koja se zasnivala na tome da li je netko posjednik poljoprivrednog zemljišta i imala u sebi negativne (eliminacijske) elemente, nova definicija poljoprivrednika bi se zasnivala na tome da li je njegovo gospodarstvo u upisniku, kao što je slučaj s obrtnicima i pripadnicima drugih samostalnih djelatnosti u mirovinskom (i zdravstvenom) osiguranju. U skladu s time, ne bi se kao do sada, obavljanje poljoprivredne djelatnosti vezivalo uz "jedino ili glavno zanimanje", vlasništvo, zakup, posjed ili koncesije poljoprivrednog zemljišta, jer je taj dio ureden Zakonom o poljoprivredi, koji je uveo upisnike, što do sada nije bio slučaj.

Nadalje, a s obzirom na situaciju u kojoj jedan broj starackih poljoprivrednih domaćinstava objektivno nije u stanju i već godinama ne plaća doprinose za mirovinsko osiguranje, predlaže se prestanak njihovog svojstva osiguranika, po njihovu zahtjevu (stavak 3.). Radi se o osobama koje ne mogu steci, a niti žele steci bilo kakva prava iz mirovinskog osiguranja, a među njima su i oni koji od 1. siječnja 2001. nisu nastavili s plaćanjem doprinosa za mirovinsko osiguranje i nakon što im je otpisan dug po osnovi doprinosa za mirovinsko osiguranje do 31. prosinca 2000., na temelju Zakona o naplati dospjelih, a nenaplaćenih poreza, carina, doprinosa i državnih jamstava ("Narodne novine", br. 117/01 i 19/03).

Uz članak 31. S obzirom na množinu dosadašnjih izmjena i dopuna Zakona o mirovinskom osiguranju, pokazala se potreba za utvrđivanjem pročišćenog teksta toga Zakona.

Uz članak 32. Predloženi zakon stupio bi na snagu i počeo se primjenjivati osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

**TEKST ODREDAVA ZAKONA O MIROVINSKOM
OSIGURANJU ("Narodne novine", broj 102/98, 127/00, 59/01, 109/01,
147/02, 117/03 i 30/04) KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU**

Članak 10.

(1) Obvezno su osigurani:

- 1) radnici i s njima, prema posebnim propisima, izjednacene osobe,
 - 2) osobe koje su izabrane ili imenovane na dužnosti u tijelima državne vlasti, jedinicama lokalne uprave i samouprave i jedinicama lokalne samouprave, ako za taj rad primaju placu,
 - 3) osobe koje se nakon završenog školovanja nalaze na obveznom prakticnom radu ili na dobrovoljnoj praksi (volonteri), bez obzira na to primaju li za taj rad placu, odnosno naknadu,
 - 4) hrvatski državljani koji su u Republici Hrvatskoj zaposleni kod stranih diplomatskih, konzularnih u drugih međunarodnih predstavništava ili u osobnoj službi kod stranih državljana, ako međunarodnim ugovorom nije drukcije određeno,
 - 5) strani državljani i osobe bez državljanstva, koji su zaposleni na teritoriju Republike Hrvatske, ako međunarodnim ugovorom nije drukcije određeno.
- (2) Nezaposlene osobe obvezno su osigurane pod uvjetima i u trajanju utvrđenim propisima o zapošljavanju.

Članak 11.

Obvezno su osigurani:

1. obrtnici i trgovci pojedinci, upisani u odgovarajući registar,
2. osobe koje u skladu s posebnim propisima, samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost kao što su odvjetnici, liječnici, zubari, umjetnici, novinari, odgajatelji, lektori, prevoditelji, primalje i drugi,
3. vrhunski športaši i šahisti, ako nisu osigurani po drugoj osnovi,
4. osobe koje su po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit.

Članak 12.

(1) Poljoprivrednici koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje obvezno se osiguravaju ako su vlasnici, posjednici, zakupci ili koncesionari poljoprivrednog zemljišta.

(2) U smislu ovoga Zakona smatra se da osobe iz stavka 1. ovoga članka ne obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje ako su obvezno osigurane po drugoj osnovi, ako su korisnici mirovine, ili su na redovitom školovanju.

Članak 14.

Obvezno su osigurani svećenici, redovnici, redovnice i ostali vjerski službenici za vrijeme službe za vjersku zajednicu, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi.

Članak 16.

(1) Na osobni zahtjev obvezno se osiguravaju hrvatski državljani zaposleni u inozemstvu kod međunarodnih organizacija i stranih poslodavaca ili na brodovima pod stranom zastavom, ako nisu obvezno osigurani prema inozemnim propisima na koje se odnosi međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju.

(2) Pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka obvezno se osiguravaju hrvatski državljani zaposleni na teritoriju Republike Hrvatske kod međunarodnih organizacija.

(3) Obvezno osiguranje iz stavka 1. i 2. ovoga članka uspostavlja se od dana zaposlenja, a najranije od 1. siječnja godine u kojoj je podnesena prijava na osiguranje.

Članak 16.a

(1) Obvezno su osigurane osobe koje ostvaruju primitke od druge samostalne djelatnosti i primitke od povremenoga nesamostalnog rada na koje se placaju doprinosi za mirovinsko osiguranje prema propisima o doprinosima na obvezna osiguranja.

(2) Osobama iz stavka 1. ovoga članka ne osiguravaju se prava prema ovome Zakonu za slučaj ozljede na radu ili profesionalne bolesti u vezi s poslovima za koje ostvaruju primitke iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 17.

(1) Osobe kojima je prestalo obvezno mirovinsko osiguranje mogu se osigurati na produženo osiguranje ako od prestanka obveznog osiguranja nije proteklo više od 12 mjeseci i ako podnesu prijavu osiguranja u tom roku.

(2) Osoba iz stavka 1. ovoga članka može se osigurati na produženo osiguranje za vrijeme:

- 1) neplacenog dopusta,
- 2) mirovanja radnog odnosa dok dijete ne navrší tri godine života,
- 3) stručnog usavršavanja ili specijalizacije nakon prestanka ugovora o radu, službe, odnosno obavljanja djelatnosti,
- 4) nezaposlenosti,
- 5) privremenog ili sezonskog prekida obavljanja djelatnosti,
- 6) zaposlenja u inozemstvu u međunarodnim i drugim organizacijama na osnovi međunarodnih ugovora, odnosno kod stranog poslodavca, ako za to vrijeme nije obvezno osigurana u Republici Hrvatskoj, odnosno ako međunarodnim ugovorom nije drukcije određeno,
- 7) boravka u inozemstvu kao bračni drug osiguranika – hrvatskog državljanina na radu u inozemstvu,

8) nezaposlenosti pomoraca nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme, ako se prijavi nadležnoj službi zapošljavanja i ako se uredno prijavljuje toj službi.

(3) Na produženo osiguranje može se osigurati i osoba koja ima prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske i koja je nakon prestanka obveznoga mirovinskog osiguranja u državi s kojom je sklopljen ugovor o socijalnom osiguranju uredno prijavljena nadležnoj službi zapošljavanja kao nezaposlena osoba, neovisno o tome je li prije obveznog osiguranja u inozemstvu bila osigurana u Republici Hrvatskoj.

(4) Na produženo osiguranje osigurava se osoba za vrijeme nezaposlenosti nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove.

(5) Pravo na produženo osiguranje prestaje i prije prestanka okolnosti iz stavka 2., 3. i 4. ovoga članka, ako dospjeli doprinosi nisu uplaceni u roku od 3 mjeseca od dana dospijeca.

Članak 18.

(1) Za slučajeve invalidnosti i tjelesnog oštećenja zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti osigurani su:

1) učenici i studenti na dodiplomskom studiju za vrijeme praktične nastave, odnosno za vrijeme stručne prakse kod poslodavca,

2) nezaposleni za vrijeme stručnog osposobljavanja ili profesionalne rehabilitacije, na koje ih je uputila nadležna služba zapošljavanja,

3) osobe koje obavljaju određene poslove za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, primjene sigurnosnih mjera obveznoga psihijatrijskog liječenja i obveznog liječenja od ovisnosti, kao i odgojnih mjera.

(2) Odredbe stavka 1. točke 1. ovoga članka primjenjuju se i na strane državljane koji se nalaze na školovanju u Republici Hrvatskoj, pod uvjetom uzajamnosti.

Članak 24.

Osiguranicima iz članka 10. stavka 1. točke 4., članka 11. do 14. i članka 16. i 17. ovoga Zakona koji su sami obveznici plaćanja doprinosa racuna se kao staž osiguranja razdoblje provedeno u osiguranju ako su u cijelosti plaćeni doprinosi za mirovinsko osiguranje i obveze koje proizlaze iz neuplaćenih doprinosa.

Članak 27.a

(1) U staž osiguranja racuna se i razdoblje u kojem su isplaćeni primici za koje su plaćeni doprinosi za mirovinsko osiguranje prema članku 16.a ovoga Zakona.

(2) Staž osiguranja utvrđuje se za svaku kalendarsku godinu tako da se ukupni primici iz stavka 1. ovoga članka isplaćeni u toj godini podijele s prosječnom mjesečnom placom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u istoj godini.

Clanak 32.

(1) Pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu ima osiguranik od dana kada su ispunjeni uvjeti za mirovinu, s tim što se pravo na mirovinu može ostvariti nakon prestanka osiguranja.

(2) Zahtjev za priznanje prava na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu može se podnijeti najranije dva mjeseca prije prestanka osiguranja.

(3) Kada se pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu ostvaruje na zahtjev osiguranika nakon prestanka osiguranja, osiguranik ima pravo na mirovinu od prvoga iduceg dana nakon prestanka osiguranja, ako je zahtjev za ostvarivanje prava na mirovinu podnesen u roku od šest mjeseci od prestanka osiguranja. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenoga roka, osiguranik ima pravo na mirovinu od prvoga dana iduceg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(4) Osiguranik iz clanka 24. ovoga Zakona, koji nije u cijelosti uplatio doprinose za mirovinsko osiguranje, može ostvariti pravo na starosnu mirovinu ili prijevremenu starosnu mirovinu ako ispunjava uvjete za stjecanje prava na mirovinu na temelju staža osiguranja za koje je uplacen doprinos za mirovinsko osiguranje. Ostvarivanjem prava na mirovinu ne prestaje, za razdoblja za koja doprinos nije u cijelosti uplacen, obveza uplate dospjelih doprinosa.

Clanak 52.

(1) Pravo na invalidsku mirovinu ima osiguranik iz clanka 10., 11. i 13. do 17. ovoga Zakona na temelju invalidnosti iz clanka 34. stavka 1. i 2. ovoga Zakona, a osiguranik iz clanka 12. na temelju invalidnosti iz clanka 34. stavka 2. ovoga Zakona ako je invalidnost nastala zbog bolesti ili ozljede izvan rada prije navršenih 65 godina života (muškarac), odnosno 60 godina života (žena) i ako mu navršeni mirovinski staž pokriva najmanje jednu trecinu radnog vijeka.

(2) Iznimno od odredaba stavka 1. ovoga clanka pravo na invalidsku mirovinu stjece osiguranik i to:

1) kod kojeg je nastala invalidnost prije 35. godine života, a ima višu strucnu spremu, ako je do dana nastanka invalidnosti navršio staž osiguranja od najmanje dvije godine, a osiguranik koji ima visoku strucnu spremu ako je do dana nastanka invalidnosti navršio jednu godinu staža osiguranja i ako je invalidnost nastala za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja,

2) kod kojeg je invalidnost nastala prije 30. godine života, ako je navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja i ako je invalidnost nastala za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja.

(3) Kao radni vijek, u smislu stavka 1. ovoga clanka, uzima se broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do dana nastanka invalidnosti. Osiguraniku, koji je nakon navršene 20. godine života bio na redovitom školovanju i takvim školovanjem stekao višu strucnu spremu, radni vijek racuna se od navršene 23. godine života, a osiguraniku koji je stekao visoku strucnu spremu – od navršene 26. godine života.

(4) Razdoblje radnog vijeka iz stavka 3. ovoga clanka skracuje se za razdoblje koje je osiguranik:

1) proveo na odsluženju vojnog roka,

2) bio prijavljen kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje.

(5) Ako je invalidnost osiguranika nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stjece bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Clanak 75.

(1) Vrijednosni bodovi utvrđuju se na temelju placa i osnovica osiguranja ostvarenih nakon 1. siječnja 1970. tako da se placa, odnosno osnovica osiguranja utvrđena za svaku kalendarsku godinu podijeli s prosječnom godišnjom placom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za istu kalendarsku godinu. Place ili osnovice koje su u bruto svoti dijele se s prosječnom bruto placom, a ako su u neto svoti s prosječnom neto placom.

(2) Vrijednosni bodovi iz stavka 1. ovoga clanka utvrđuju se i na temelju drugih primitaka za koje su placeni doprinosi za mirovinsko osiguranje.

(3) Za razdoblja mirovinskog staža navršenog do 31. prosinca 1969. uzimaju se prosjecni vrijednosni bodovi. Prosjecni vrijednosni bodovi uzimaju se i za razdoblja mirovinskog staža navršenog nakon 1. siječnja 1970. u kojima nije ostvarena placa, odnosno osnovica osiguranja ili ne postoje podaci o placi, odnosno osnovici osiguranja, kao i za razdoblja u kojima su osiguranici dok su imali status prognanika imali pravo na minimalnu placu.

(4) Prosjecni vrijednosni bodovi utvrđuju se tako da se zbroj vrijednosnih bodova iz stavka 1. i 2. ovoga clanka, clanka 76. i 77. ovoga Zakona podijeli s razdobljem za koje su obracunati.

(5) Osiguraniku kojem se ne mogu utvrditi vrijednosni bodovi ni za jednu kalendarsku godinu nakon 1. siječnja 1970. zbog toga što osiguranik nakon toga dana nije bio osiguran ili za razdoblja nakon toga dana nema podataka o placi, odnosno osnovici osiguranja, vrijednosni bodovi ce se utvrditi tako da ce se za svaku godinu mirovinskog staža uzeti jedan vrijednosni bod.

(6) Za utvrđivanje vrijednosnih bodova za godinu u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu, uzimaju se prosjecni vrijednosni bodovi razmjerno stažu osiguranja navršenom u toj godini.

(7) Kada je ukupni mirovinski staž navršen u godinama, mjesecima i danima, tada se ukupni mirovinski staž racuna tako da se za svaki dodatni mjesec navršenoga staža punim godinama dodaje po 0,0834, a za svaki dodatni dan po 0,00274.

(8) Jedan vrijednosni bod u smislu stavka 1. ovoga clanka predstavlja placu u visini prosjecne place u Republici Hrvatskoj u jednoj kalendarskoj godini.

Clanak 77.

(1) Kada je osiguranik tijekom kalendarske godine ostvario naknadu place za koju se placaju doprinosi za mirovinsko osiguranje i naknadu place za vrijeme bolovanja prema propisima o zdravstvenom osiguranju, za izracun vrijednosnih bodova za to vrijeme uzimaju se ostvarene naknade place.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga clanka, kada je osiguranik ostvario naknadu place za vrijeme bolovanja prema propisima o zdravstvenom osiguranju u razdoblju do 31. prosinca 1998., za to razdoblje uzimaju se prosjecni vrijednosni bodovi iz razdoblja u kojem je osiguranik ostvario placu, odnosno osnovicu osiguranja.

Clanak 83.

(1) Osiguraniku osiguranom prema odredbama ovoga Zakona koji je na dan pocetka primjene obveznoga mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje mladi od 40 godina, odnosno koji ima 40 godina ili više, a manje od 50 godina života i koji je po svom izboru osiguran na temelju individualne kapitalizirane štednje, starosna mirovina i prijevremena starosna mirovina određuje se na način da se dio mirovine koji mu pripada za mirovinski staž navršen do pocetka primjene obveznog mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje određuje prema clanku 74. do 81. ovoga Zakona, a dio mirovine koji mu pripada za mirovinski staž nakon toga određuje se kao osnovna mirovina.

(2) Osiguraniku koji do pocetka primjene obveznoga mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje nije bio osiguran prema odredbama ovoga Zakona, a bio je mladi od 40 godina na dan primjene obveznog mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje, odnosno koji ima 40 godina ili više, a manje od 50 godina života i koji je po svom izboru osiguran na temelju individualne kapitalizirane štednje, starosna mirovina i prijevremena starosna mirovina određuje se kao osnovna mirovina.

Clanak 85.

(1) Osiguraniku osiguranom u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje, koji u tome osiguranju ne ostvari starosnu mirovinu zbog toga što je kod njega nastala invalidnost prije ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu, određuje se invalidska mirovina za ukupni mirovinski staž prema clanku 74. do 82. ovoga Zakona, ako zakonom nije drukcije određeno.

(2) Clanovima obitelji osiguranika osiguranog u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje, koji je umro prije ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu, određuje se obiteljska mirovina za ukupni mirovinski staž umrlog osiguranika prema clanku 74. do 82. ovoga Zakona, ako zakonom nije drukcije određeno.

(3) U slucajevima ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu i prava na obiteljsku mirovinu prema stavku 1. i 2. ovoga clanka, nositelj provedbe obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje nadoknazuje Zavodu kapitaliziranu ukupnu svotu doprinosa koju je osiguranik uplatio u tom osiguranju, ako zakonom nije drukcije određeno.

Clanak 96.

(1) Zavod je obvezan utvrditi tocnost i potpunost podataka koji se unose u maticnu evidenciju.

(2) Podaci uneseni u maticnu evidenciju, na način propisan ovim Zakonom, mogu se naknadno mijenjati samo u slucajevima ako se utvrdi da su netocni.

(3) Zavod osigurava tajnost podataka unesenih u maticnu evidenciju na način propisan zakonom i opcim katom Zavoda.

Clanak 98.

(1) Obveznici placanja doprinosa dužni su Zavodu dostavljati podatke propisane ovim Zakonom i opcim aktom Zavoda na propisanim prijavama.

(2) Obveznici placanja doprinosa dužni su omogućiti Zavodu provjeru dostavljenih podataka.

(3) Ako poslodavac ili sam obveznik ne dostavi podatke u roku, Zavod će poduzeti mjere prema odredbama ovoga Zakona.

(4) Kada Zavod u postupku kontrole utvrdi da obveznik placanja doprinosa ne obavlja poslovnu djelatnost za koju je registriran donijet će se po službenoj dužnosti rješenje o utvrđivanju te činjenice.

Clanak 100.

Za vodenje maticne evidencije mjesno je nadležna podrucna ustrojstvena jedinica Zavoda, i to:

- 1) za osiguranike zaposlene kod poslodavca – prema sjedištu poslodavca,
- 2) za osiguranike samostalnih djelatnosti – prema mjestu registracije, odnosno obavljanja djelatnosti,
- 3) za osiguranike zaposlene u inozemstvu – prema prebivalištu koje je osiguranik imao prije odlaska u inozemstvo,
- 4) za nezaposlene – prema sjedištu nadležne službe zapošljavanja,
- 5) za poljoprivrednike – prema prebivalištu osiguranika,
- 6) za korisnike prava – ustrojstvena jedinica Zavoda u kojem je osiguranik ostvario pravo iz mirovinskog osiguranja, odnosno ustrojstvena jedinica Zavoda koja obavlja isplatu mirovinskog primanja,
- 7) za osiguranike pomorce zaposlene na brodovima pod stranom zastavom – prema mjestu prebivališta,
- 8) za osiguranike u produženom osiguranju – prema prebivalištu osiguranika,
- 9) za osiguranike članove uprave trgovačkih društava – prema sjedištu trgovačkog društva.

Clanak 101.

(1) Podatke za vodenje maticne evidencije obveznici dostavljaju u sljedećim rokovima:

1) podatke o početku poslovanja, prestanku poslovanja i promjenama u poslovanju obveznika placanja doprinosa – u roku od 15 dana od dana početka poslovanja, od dana prestanka poslovanja, odnosno od dana nastale promjene u poslovanju obveznika placanja doprinosa,

2) podatke o početku osiguranja, prestanku osiguranja, promjenama tijekom osiguranja, kao i promjene podataka – u roku od 15 dana od dana početka zaposlenja ili osiguranja ili od pravomocnosti rješenja o svojstvu osiguranika i osnovici osiguranja, od dana prestanka zaposlenja ili osiguranja, odnosno od dana promjena tijekom osiguranja,

3) podatke o utvrđenom stažu osiguranja, placi, osnovici osiguranja, doprinosima, naknadi place za vrijeme bolovanja iz zdravstvenog osiguranja i stažu osiguranja nakon prestanka zaposlenja – najkasnije do kraja travnja za prethodnu kalendarsku godinu,

4) promjene podataka o stažu osiguranja, placi, osnovici osiguranja i naknadi place za vrijeme bolovanja iz zdravstvenog osiguranja – u roku od 15 dana od dana utvrđene promjene dostavljenih podataka, a podatke o naknadno utvrđenom mirovinskom stažu – u roku od 15 dana od dana kada je rješenje o utvrđivanju mirovinskog staža postalo pravomocno,

5) podatke o invalidima rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju – u roku od 15 dana od dana kada je rješenje o priznanju tog prava, odnosno o prestanku tog prava postalo pravomocno.

(2) Zavod je dužan unijeti podatke u maticnu evidenciju u sljedećim rokovima:

1) podatke iz stavka 1. točke 1. i 2. ovoga članka u roku od 8 dana od dana zaprimanja prijave,

2) podatke iz stavka 1. točke 3. do 5. ovoga članka u roku od 60 dana od dana zaprimanja prijave, a najkasnije do kraja tekuće godine za prethodnu godinu.

Članak 105.

(1) O pravima na mirovinsko osiguranje i iz mirovinskog osiguranja rješava:

1) u prvom stupnju – ustrojstvena jedinica Zavoda na cijem je području osigurana osoba koja ostvaruje pravo, odnosno od koje se izvodi pravo bila posljednji put osigurana,

2) u drugom stupnju – središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. točke 1. ovoga članka, ako je od prestanka osiguranja do pokretanja postupka za priznanje prava proteklo više od 12 mjeseci, o pravu rješava ustrojstvena jedinica Zavoda na cijem je području prebivalište osobe koja ostvaruje pravo.

(3) O pravu na obiteljsku mirovinu nakon smrti korisnika starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine rješava ustrojstvena jedinica Zavoda na cijem je području bilo prebivalište korisnika mirovine od kojega se izvodi pravo.

(4) O pravima iz mirovinskog osiguranja koja se ostvaruju primjenom međunarodnih ugovora rješava:

1) u prvom stupnju – središnja ustrojstvena jedinica Zavoda,

2) u drugom stupnju – nadležno tijelo koje imenuje Upravno vijeće Zavoda.

(5) Ravnatelj Zavoda može ovlastiti pojedinu područnu ustrojstvenu jedinicu Zavoda da rješava o pravima iz stavka 4. točke 1. ovoga članka.

Članak 106.

(1) Pravo na mirovinsko osiguranje utvrđuje se priznanjem svojstva osiguranika.

(2) Svojstvo osiguranika utvrđuje Zavod na osnovi prijave osiguranja koju prema odredbama ovoga Zakona podnosi obveznik plaćanja doprinosa, odnosno osiguranik kada je sam obveznik plaćanja doprinosa.

(3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka, prijavu na osiguranje prema članku 15. ovoga Zakona podnosi roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti.

(4) Za osobe koje nemaju svojstvo osiguranika, a osigurane su za određene okolnosti prema odredbama članka 18. do 20. ovoga Zakona pravo na osiguranje utvrđuje se kada nastane osigurani slučaj koji daje pravo iz mirovinskog osiguranja.

(5) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka, a po pravomocnosti rješenja o utvrđivanju prestanka poslovanja obveznika plaćanja doprinosa iz članka 98. stavka

4. ovoga Zakona, Zavod će, po službenoj dužnosti, utvrditi prestanak svojstva osiguranika prijavljenog kod obveznika plaćanja doprinosa i o tome obavijestiti osiguranika.

Članak 106.a

(1) Osobe iz članka 16.a ovoga Zakona stjecu svojstvo osiguranika s danom uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje.

(2) Trajanje osiguranja u slučaju iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje Zavod nakon isteka kalendarske godine za proteklu kalendarsku godinu primjenom članka 27.a i 27.b ovoga Zakona.

Članak 113.

(1) Kada se pri rješavanju o pravu iz mirovinskog osiguranja utvrđuje invalidnost, tjelesno oštećenje ili opća nesposobnost za rad članova obitelji, nadležna ustrojstvena jedinica službe Zavoda koja rješava o pravu utvrđuje te činjenice na osnovi nalaza i mišljenja ovlaštenih vještaka.

(2) Nalazom i mišljenjem koje daju ovlašteni vještaci u slučaju utvrđivanja invalidnosti iz članka 34. ovoga Zakona obvezno se utvrđuje da se kontrolni pregled mora obaviti najkasnije u roku od 4 godine od dana utvrđene invalidnosti.

(3) Ako se korisnik prava na temelju invalidnosti ne odazove na kontrolni pregled iz stavka 2. ovoga članka na koji je uredno pozvan, prestaje pravo na temelju invalidnosti s prvim danom sljedećeg mjeseca nakon donošenja rješenja.

Članak 120.

(1) Protiv rješenja o pravima i obvezama iz mirovinskog osiguranja donesenog u prvom stupnju može se izjaviti žalba središnjoj ustrojstvenoj jedinici službe Zavoda.

(2) Protiv rješenja o pravu iz mirovinskog osiguranja primjenom međunarodnog ugovora može se izjaviti žalba nadležnom tijelu Upravnog vijeca Zavoda.

(3) Žalba ne odgoda izvršenje rješenja, osim u slučajevima u kojima je to ovim Zakonom određeno.

(4) Ako se žalbom pobija nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka u prvom stupnju, središnja ustrojstvena jedinica Zavoda dužna je prije donošenja rješenja o žalbi pribaviti mišljenje ovlaštenog vještaka u drugom stupnju.

Članak 123.

(1) Rješenje, kojim se rješava o svojstvu osiguranika, mirovinskom stažu i dokupu staža, podliježe reviziji.

(2) Reviziju obavlja središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

(3) Revizija rješenja iz stavka 1. ovoga članka odgoda njihovo izvršenje.

Članak 146.

(1) Radi kontrole podataka o stažu osiguranja, osnovicama za obracun doprinosa i o uplaćenim doprinosima, koji služe za ostvarivanje prava, Zavod ima

pravo provjere poslovnih knjiga, financijske dokumentacije i drugih evidencija obveznika plaćanja doprinosa.

(2) O obavljenoj kontroli iz stavka 1. ovoga članka Zavod sastavlja zapisnik.

(3) Na zapisnik iz stavka 2. ovoga članka obveznik plaćanja doprinosa može podnijeti prigovor u roku od osam dana računajući od dana primitka zapisnika.

(4) Ako obveznik plaćanja doprinosa podnese prigovor u kojem iznese činjenice zbog kojih bi trebalo izmijeniti zapisnik, Zavod će sastaviti dopunski zapisnik.

(5) Ako u postupku kontrole iz stavka 1. ovoga članka Zavod utvrdi nepravilnosti, naložit će obvezniku plaćanja doprinosa da ih otkloni u određenom roku.

(6) Zapisnik iz stavka 2., odnosno dopunski zapisnik iz stavka 4. ovoga članka u kojem su utvrđene nepravilnosti koje se odnose na obracun doprinosa i uplatu doprinosa Zavod dostavlja Poreznoj upravi na daljnji postupak.

(7) Postupak i način kontrole iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje Zavod općim aktom.

Članak 168.

(1) Poslodavac će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom u svoti od 5.000,00 do 50.000,00 kuna:

1) ako ne prijavi početak ili prestanak poslovanja ili promjene u poslovanju ili to učini nakon proteka propisanog roka (članak 101. stavak 1. točka 1.),

2) ako sprječava očevid ili pregled poslovnih knjiga i evidencija koje se odnose na podatke u vezi s mirovinskim osiguranjem (članak 146.),

3) ako ne prijavi ili odjavi osiguranje ili promjenu tijekom osiguranja ili to učini nakon proteka propisanog roka (članak 101. stavak 1. točka 2.),

4) ako ne prijavi staž osiguranja, doprinose, plaće ili promjene podataka o stažu osiguranja, doprinosu i placi ili to učini nakon propisanog roka (članak 101. stavak 1. točka 3. i 4.),

5) ako unese netočne podatke u dokumentaciju dostavljenu za unos u matičnu evidenciju,

6) ako u roku kojeg je odredio Zavod ne otkloni netočne podatke dostavljene u dokumentaciji o utvrđenom stažu osiguranja, doprinosu i placi,

7) ako ne omogući profesionalnu rehabilitaciju invalidu rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju.

(2) Za postupke iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se za prekršaj i odgovorna osoba novčanom kaznom u svoti od 1.000,00 do 10.000,00 kuna.

Članak 169.

(1) Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u svoti od 5.000,00 do 50.000,00 kuna ako ne prijavi staž osiguranja za razdoblje za koje je osiguranik primao naknadu plaće prema propisima o zdravstvenom osiguranju, nakon prestanka zaposlenja i promjene tih podataka (članak 101. stavak 1. točka 4.) ili to učini nakon isteka propisanog roka.

(2) Hrvatski zavod za zapošljavanje kaznit će se za prekršaj iz članka 168. stavka 1. točke 1. do 7. novčanom kaznom u svoti od 5.000,00 do 50.000,00 kuna.